

Vec C-206/94

Brennet AG

proti

Vittorio Paletta

(Návrh na začatie konania o prejudiciálnej otázke, ktorý predložil
Bundesarbeitsgericht)

(Sociálne zabezpečenie – Uznanie práceneschopnosti)

1. *Sociálne zabezpečenie pre migrujúcich pracovníkov – Nemocenské poistenie – Pracovník, ktorý sa zdržiava v inom členskom štáte ako je príslušný štát – Nárok na dávky vynútené jeho zdravotným stavom – Rozsah pôsobnosti – Peňažné dávky určené na kompenzáciu straty zárobku chorého pracovníka – Zahnuté – Výplata mzdy po začiatku práceneschopnosti – Nepodstatné (nariadenie Rady č. 1408/71, článok 22 ods. 1 písm. a) bod (ii))*
2. *Sociálne zabezpečenie pre migrujúcich pracovníkov – Nemocenské poistenie – Pracovník, ktorý sa zdržiava v inom členskom štáte ako je príslušný štát – Pracovná neschopnosť – Povinné uznanie – Obmedzenia – Dôkazy podporujúce zistenie zneužitia alebo podvodného správania na strane pracovníka, ktoré predložil zamestnávateľ – Prípustnosť – Povinnosť pracovníka predložiť dodatočné dôkazy - Neprípustnosť (nariadenie Rady č. 574/72, článok 18 ods. 1 až 5)*

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA

z 2. mája 1996

(*Jazyk konania: nemčina*)

Vo veci C-206/94,

NÁVRH na začatie konania o prejudiciálnej otázke, ktorý Súdnemu dvoru v súlade s článkom 177 Zmluvy o ES predložil Bundesarbeitsgericht v konaní prebiehajúcom pred týmto vnútroštátnym súdom medzi

Brennet AG

a

Vittorio Paletta

o výklade článku 22 ods. 1 nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 zo 14. júna 1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov a ich rodinných príslušníkov pohybujúcich sa v rámci Spoločenstva (Ú. v. ES L, s. 2), v znení nariadenia Rady (EHS) č. 2001/83 z 2. júna 1983 (Ú. v. ES L 230, s. 6) a o výklade a platnosti článku 18 ods. 1 až 5 nariadenia Rady (EHS) č. 574/72 z 21. marca 1972, ktorým sa ustanovuje postup na vykonávanie nariadenia (EHS) č. 1408/71 (Ú. v. ES L 74, s. 1),

SÚDNY DVOR,

v zložení: G.C. Rodríguez Iglesias, predseda, C.N. Kakouris, J.-P. Puissochet a G. Hirsch, predsedovai komôr, G.F. Mancini, F.A. Schockweiler, J.C. Moitinho de Almeida (sudca-spravodajca), P.J.G. Kapteyn, J.L. Murray, P. Jann, H. Ragnemalm, L. Sevón a M. Wathelet, sudcovia,

generálny advokát: G. Cosmas,
tajomník: H.A. Rühl, hlavný správca,

po zvážení písomných pripomienok, ktoré predložili:

- spoločnosť Brennet AG, ktorú zastupoval Jobst-Hubertus Bauer, Rechtsanwalt, Stuttgart,
- pán Paletta, ktorého zastupoval Horst Thon, Rechtsanwalt, Offenbach,
- nemecká vláda, ktorú zastupoval Ernst Röder, Ministerialrat na spolkovom ministerstve hospodárstva, konajúci ako agent,

– Rada Európskej únie, ktorú zastupovali Sofia Kyriakopoulou a Guus Houttuin z právneho servisu Rady, konajúci ako agenti,

– Komisia Európskych spoločenstiev, ktorú zastupovali Maria Patakia z právneho servisu Komisie a Horstpeter Kreppel, štátny zamestnanec vyslaný do tohto servisu, konajúci ako agenti,

so zreteľom na správu pre pojednávanie,

po vypočutí ústnych zdôvodnení, ktoré predniesli na pojednávaní 14. novembra 1995 spoločnosť Brennet AG, ktorú zastupovali Jobst-Hubertus Bauer a Martin Diller, Rechtsanwälte, Štuttgart; nemecká vláda, ktorú zastupoval Ernst Röder; Rada, ktorú zastupovali Sofia Kyriakopoulou a Guus Houttuin; a Komisia, ktorú zastupovali Maria Patakia a Horstpeter Kreppel,

po vypočutí stanoviska generálneho advokáta na zasadnutí 30. januára 1996,

vyhlasuje tento

Rozsudok

1. Uznesením z 27. apríla 1994, ktoré Súdnemu dvoru bolo doručené 14. júla 1994, podal Bundesarbeitsgericht (Spolkový súdny dvor) podľa článku 177 Zmluvy o ES návrh na začatie konania o troch prejudiciálnych otázkach týkajúcich sa výkladu článku 22 ods. 1 nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 zo 14. júna 1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov a ich rodinných príslušníkov pohybujúcich sa v rámci Spoločenstva (Ú. v. ES L 146, s. 2), v znení nariadenia Rady (EHS) č. 2001/83 z 2. júna 1983 (Ú. v. ES L 230, s. 6, ďalej len „nariadenie č. 1408/71“) a výkladu a platnosti článku 18 ods. 1 až 5 nariadenia Rady (EHS) č. 574/72 z 21. marca 1972, ktorým sa ustanovuje postup na vykonávanie nariadenia (EHS) č. 1408/71 (Ú. v. ES L 74, s. 1).
2. Tieto otázky boli položené v konaní medzi pánom Palettom, talianskym štátnym občanom, a jeho zamestnávateľom spoločnosťou Brennet AG, usadenou v Nemecku, ktoré sa týkalo odmietnutia tejto spoločnosti pokračovať vo vyplácaní mzdy pána Palettu v súlade s Lohnfortzahlungsgesetz (nemecký zákon o nepretržitom vyplácaní odmeny) z 27. júla 1969 (BGBl. I, s. 946, ďalej len „LFZG“).
3. Podľa LFZG, ak po začatí zamestnania nie je zamestnanec schopný vykonávať svoju prácu, pretože je bez vlastného pričinenia práceneschopný, musí mu zamestnávateľ aj naďalej vyplácať mzdu po dobu až do šiestich týždňov.
4. Podľa dokumentov predložených Súdnemu dvoru pán Paletta spolu so svojou manželkou a dvomi deťmi nahlásili chorobu počas dovolenky, ktorú im udelila spoločnosť Brennet na obdobie od 17. júla 1989 do 12. augusta 1989 a spoločnosť Brennet im odmietla vyplácať mzdy počas prvých šiestich týždňov po začiatku

choroby z dôvodov, že podľa názoru tejto spoločnosti nie je táto viazaná lekársnym nálezom urobeným v zahraničí, o ktorého hodnovernosti má dobrý dôvod pochybovať.

- 5 Toto sú okolnosti, za ktorých Arbeitsgericht Lörrach, súd prejednávajúci tento prípad, podal Súdnemu dvoru návrh na začatie konania o niekoľkých prejudiciálnych otázkach týkajúcich sa výkladu článku 18 nariadenia č. 574/72.
- 6 Rozsudkom z 3. júna 1992 vo veci C-45/90 *Paletta/Brennet*, Zb. rozh. ESD, s. I-3423, Súdny dvor rozhodol, že článok 18 ods. 1 až 4 nariadenia treba vykladať tak, že príslušná inštitúcia, aj ak je ňou zamestnávateľ a nie inštitúcia sociálneho zabezpečenia, je viazaná v skutočnosti a podľa zákona, lekársnymi nálezmi vykonanými inštitúciou miesta bydliska alebo dočasného bydliska, pokiaľ ide o začiatok a trvanie práceneschopnosti, keď nedá dotknutú osobu vyšetriť lekárom podľa vlastného výberu, ako to môže urobiť podľa článku 18 ods. 5.
- 7 Z hľadiska tohto rozsudku Arbeitsgericht rozhodol v prospech pána Palettu a jeho rodiny. Po odvolaní rozhodnutie tohto súdu potvrdil Landesarbeitsgericht.
- 8 Následne spoločnosť Brennet požiadala o preskúmanie právnej otázky Bundesarbeitsgericht, ktorý vyjadril pochybnosti v niekoľkých bodoch, pokiaľ ide o rozsah pôsobnosti rozhodnutia vo veci *Paletta*.
- 9 Bundesarbeitsgericht sa predovšetkým pýta, či sa pán Paletta môže použiteľne spoľahnúť na článok 22 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 1408/71, aby získal výplatu svojej mzdy počas celého trvania alebo časti trvania spornej práceneschopnosti. Podľa článku 22 ods. 1 písm. a) nárok na peňažné dávky - vrátane práva na pokračované vyplácanie mzdy v súlade s LFZG - sa udeľuje iba, ak si stav pracovníka vyžaduje bezodkladné poskytnutie dávok. Javí sa však, že uplatniteľné nemecké právne predpisy, ktorými sa ustanovuje, aby sa mzdy vyplácali iba na konci každého mesiaca, bránia bezodkladnému vyplateniu predmetných dávok.
- 10 Po druhé, Bundesarbeitsgericht poznamenáva, že v praxi potvrdenia o práceneschopnosti nie vždy odrážajú skutočný stav vecí, najmä, ak boli nesprávne vydané alebo získané. Majúc toto na pamäti, Bundesarbeitsgericht opakovane rozhodol, že v prípadoch zneužívania môžu zamestnávatelia spochybníť dôveryhodnosť lekárskeho potvrdení. Na to, aby tak učinili, musia dokazovať na základe dostatočných podporných dôkazov, že existujú vážne dôvody pochybovať o existencii práceneschopnosti. Potom prináleží pracovníkovi poskytnúť ďalšie dôkazy o tom, že pracovná neschopnosť je skutočná.
- 11 Podľa uznesenia o návrhu na začatie konania rozhodnutie súdu vo veci *Paletta* neumožňuje dať dostatočne jasnú odpoveď na otázku, či a do akej miery môžu vnútroštátne súdy pri uplatňovaní článku 18 nariadenia č. 574/72 prihliadať na zneužívanie zo strany dotknutého pracovníka.
- 12 K tomuto bodu Bundesarbeitsgericht uvádza, že skutočnosť, že zamestnávatelia môžu predložiť dôkazy na preukázanie, buď nepochybne alebo s dostatočným stupňom pravdepodobnosti, že nešlo o práceneschopnosť, nie je nezlučiteľný s cieľmi predmetných nariadení. Naopak, ak by zamestnávatelia nemohli využiť túto

možnosť, zamestnanci, ktorí ochorejú, keď sú v zahraničí, by v porovnaní s tými, ktorí ochorejú v Nemecku, mali výhodu, čo je situácia, ktorú je možné právne napadnúť, keďže cieľom nariadenia č. 1408/71, ako sa uvádza v jeho preambule, je zabezpečiť rovnaké zaobchádzanie pre všetkých štátnych občanov členských štátov v rozličných ustanoveniach vnútroštátnych právnych predpisov a zaručiť dávky sociálneho zabezpečenia pre pracovníkov a ich vyživovaných rodinných príslušníkov bez ohľadu na miesto zamestnania alebo bydliska.

13 Po tretie, Bundesarbeitsgericht sa pýta, či, ak by sa článok 18 nariadenia č. 574/72 mal vykladať v tom zmysle, že bráni zamestnávateľom, aby dokazovali v konaní pred vnútroštátnymi súdmi zneužívanie, by takéto ustanovenie bolo ešte stále v súlade so zásadou proporcionality. Cieľ, ktorý sleduje článok 18, nevyžaduje, aby bola zamestnávateľom upretá akákoľvek možnosť predložiť dôkazy o zneužívaní. Ani dôkaz o zneužívaní sa vôbec nespreneveruje slobode pohybu pracovníkov; skôr je určitým prostriedkom, ktorý bráni žiadateľom, aby podvodne získavali dávky, na ktoré nemajú nárok.

14 Z pohľadu týchto pochybností sa Bundesarbeitsgericht rozhodol pozastaviť konanie s cieľom získať od Súdneho dvora predbežné rozhodnutie o týchto otázkach:

„(1) Prestáva sa, v súvislosti s požiadavkou týkajúcou sa bezodkladného poskytnutia dávok, nariadenie (EHS) č. 1408/71 vzťahovať na pokračujúce výplaty mzdy zamestnávateľom podľa článku 22 ods. 1, ak podľa príslušných nemeckých právnych predpisov dávky nie sú splatné do uplynutia danej lehoty (troch týždňov) od začiatku práceneschopnosti?

(2) Znamená výklad článku 18 ods. 1 až 4 a článku 18 ods. 5 nariadenia Rady (EHS) č. 574/72 v rozsudku Súdneho dvora z 3. júna 1992 vo veci C-45/90, že zamestnávateľ nemôže predložiť dôkaz o zneužívaní, ktorý preukazuje, nepochybne alebo s dostatočným stupňom pravdepodobnosti, že nešlo o práceneschopnosť?

(3) Ak je odpoveď na druhú otázku kladná, je článok 18 nariadenia Rady (EHS) č. 574/72 z 21. marca 1972 v rozpore so zásadou proporcionality (tretí odsek článku 3b Zmluvy o ES)?

K prvej otázke

15 Touto otázkou sa vnútroštátny súd pýta, či sa má článok 22 ods. 1 písm. a) bod (ii) nariadenia č. 1408/71 vykladať tak, že sa vzťahuje na vnútroštátne právne predpisy, podľa ktorých má zamestnanec, keď sa stane práceneschopným, nárok na nepretržité vyplácanie svojej mzdy po určitý čas, aj keď sa táto mzda nevypláca pred uplynutím daného času od začiatku práceneschopnosti.

16 Podľa článku 22 ods. 1 nariadenia č. 1408/71 pracovník, ktorý spĺňa podmienky, ustanovené v právnych predpisoch príslušného štátu, na nárok na nemocenské a materské dávky, a:

„(a) ktorého stav si vyžaduje bezodkladné dávky počas zdržiavania sa na území iného členského štátu

[...]

má nárok:

- (i) na vecné dávky poskytované v mene príslušnej inštitúcie inštitúciou miesta pobytu alebo bydliska v súlade s ustanoveniami právnych predpisov, ktoré uplatňuje, ako keby by bol tento človek v nej poistený; dĺžka času, počas ktorého sa dávky poskytujú, je však upravená v právnych predpisoch príslušného štátu;
- (ii) na peňažné dávky poskytované príslušnou inštitúciou v súlade s ustanoveniami právnych predpisov, ktoré uplatňuje. Na základe dohody medzi príslušnou inštitúciou a inštitúciou miesta pobytu alebo bydliska však môže takéto dávky v súlade s ustanoveniami právnych predpisov príslušného štátu poskytovať inštitúcia v mieste pobytu alebo bydliska v mene príslušnej inštitúcie.“

17 Podľa spoločnosti Brennet AG na článok 18 nariadenia č. 574/72, uplatniteľný vtedy, keď vznikne práceneschopnosť v čase, keď sa daný pracovník zdržiava na území iného členského štátu, sa možno spoliehať podľa článku 24 tohto nariadenia iba vtedy, ak sú splnené podmienky stanovené v článku 22 ods. 1 písm. a) bod (ii) nariadenia 1408/71. Inak sa poskytovanie dávok riadi výlučne zákonmi príslušného členského štátu, v tomto prípade Nemecka.

18 V tejto súvislosti spoločnosť Brennet tvrdí, že vsunutím klauzuly „ktorého stav si vyžaduje bezodkladné dávky“ v článku 22 zákonodarstvo Spoločenstva malo v úmysle obmedziť výkon postupu, v ňom ustanovenom, na naliehavé situácie. Podľa nemeckých právnych predpisov vzniká nárok na nepretržitú výplatu mzdy nie pri vzniku práceneschopnosti, ale ku dňu, keď sa mzda vypláca podľa podmienok zamestnania, konkrétne na konci každého mesiaca. Následkom toho pán Paletta nemal žiadnu bezodkladnú potrebu peňažných dávok, keďže sa nemohol dožadovať mzdy až do 31. augusta 1989, to znamená, 24 dní po začiatku práceneschopnosti.

19 Tento výklad článku 22 ods. 1 písm. a) bod (ii) nariadenia č. 1408/71 nie je možné uznať.

20 Ako Komisia správne poukázala, ustanovením toho, že zdravotný stav chorého pracovníka si musí „vyžadovať bezodkladné dávky“, predmetné ustanovenie vyžaduje potvrdenie naliehavej zdravotnej potreby takýchto dávok. Táto podmienka nesporne zahŕňa „vecné dávky“ potrebné bezodkladne, ale z toho ďalej vyplýva, že v naliehavých situáciách tohto typu dotknutý pracovník musí mať nárok na akékoľvek zodpovedajúce „peňažné dávky“, ktoré, ako Súdny dvor opakovane rozhodol (rozsudok z 30. júna 1966 vo veci 61/65 *Vaassen-Göbbels/Beambtenfonds Mijnbedrijf*, Zb. rozh. ESD, s. 261), sú v zásade určené na zabezpečenie jeho živobytia, ktoré môže byť inak ohrozené.

- 21 Navyše, výklad, ktorý navrhuje Brennet, by viedol k situácii, keď by mohli iba tí pracovníci, ktorí ochorejú v deň alebo časovo blízko dňa, keď sa im vypláca mzda, využívať článok 22. Takýto výklad, ktorý nezohľadňuje potreby chorého pracovníka, nie je zlučiteľný s cieľmi, ktoré sa uvedeným ustanovením sledujú.
- 22 Odpoveď na prvú otázku musí preto byť, že článok 22 ods. 1 písm. a) bod (ii) nariadenia č. 1408/71 sa má chápať tak, že sa vzťahuje na vnútroštátne právne predpisy, podľa ktorých má zamestnanec, keď sa stane práceneschopným, nárok na nepretržité vyplácanie mzdy po určitý čas, aj keď sa táto mzda nevypláca pred uplynutím daného času od začiatku práceneschopnosti.

K druhej otázke

- 23 Vo svojom rozsudku vo veci *Paletta* Súdny dvor vyniesol rozhodnutie výlučne o výklade článku 18 ods. 1 až 4 nariadenia 574/72 a osobitne neuvažoval o možnosti jeho zneužívania alebo neoprávneného využívania.
- 24 Pokiaľ ide o to, či vnútroštátne sudy môžu, ak došlo k zneužívaniu príslušným pracovníkom, preverovať potvrdenie o práceneschopnosti, vydané v súlade s článkom 18 nariadenia č. 574/72, Súdny dvor opakovane rozhodol, že na komunitárne právo sa nemožno spoliehať na účely zneužívania alebo podvodu (pozri, najmä pokiaľ ide o slobodu poskytovať služby, rozsudok z 3. decembra 1974 vo veci 33/74 *Van Binsbergen/Bedrijfsvereniging Metaalnijverheid*, Zb. rozh. ESD, s. 1299, bod 13 a rozsudok z 5. októbra 1994 vo veci C-23/93 *TV10/Commissariaat voor de Media*. Zb. rozh. ESD, s. I-4795, bod 21; vo vzťahu k voľnému pohybu tovaru pozri rozsudok z 10. januára 1985 vo veci 229/83 *Leclerc a ostatní*, „*Au Blé Vert*“ a *ostatní*, Zb. rozh. ESD, s. 1, bod 27; vo vzťahu k slobode pohybu pracovníkov pozri rozsudok z 21. júna 1988 vo veci 39/86 *Lair/Universität Hannover*, Zb. rozh. ESD, s. 3161, bod 43; vo vzťahu k spoločnej poľnohospodárskej politike pozri rozsudok z 3. marca 1993 vo veci C-8/92 *General Milk Products/Hauptzollamt Hamburg-Jonas*, Zb. rozh. ESD, s. I-779, bod 21).
- 25 Hoci vnútroštátne sudy môžu, a preto aj zohľadňujú – na základe objektívnych dôkazov – zneužívanie alebo podvodné správanie zo strany dotknutého pracovníka aby tam, kde je to vhodné, upreli využívanie ustanovení komunitárneho práva, na ktoré sa pracovník pokúša spoliehať, napriek tomu musia vyhodnotiť takéto správanie vo svetle cieľov sledovaných týmito ustanoveniami.
- 26 Judikatúra, na ktorú sa odvoláva Bundesarbeitsgericht a podľa ktorej musí pracovník predložiť ďalšie dôkazy, že lekárske potvrdená práceneschopnosť je skutočná v prípadoch, ak zamestnávateľ tvrdí na základe dostatočných podporných dôkazov, že existujú vážne dôvody pochybovať o údajnej práceneschopnosti, však nie je zlučiteľná s cieľmi sledovanými článkom 18 nariadenia 574/72. Pracovník, ktorého práceneschopnosť vzniká v inom ako príslušnom členskom štáte, by následkom toho bol konfrontovaný s ťažkosťami so získavaním dôkazov, čo sa predpisy Spoločenstva snažia v skutočnosti odstrániť.
- 27 Na druhej strane toto ustanovenie nebráni zamestnávateľom predkladať dôkazy, ak je to vhodné, na podporu zistenia vnútroštátneho súdu o zneužití alebo podvodnom správaní zo strany dotknutého pracovníka, v tom, že hoci pracovník môže tvrdiť, že

sa stal práceneschopným, pričom takáto práceneschopnosť bola potvrdená v súlade s článkom 18 nariadenia č. 574/72, nebol vôbec chorý.

- 28 Odpoveď na druhú otázku preto musí byť, že z výkladu článku 18 ods. 1 až 5 nariadenia č. 574/72, ktorý uviedol súd vo svojom rozsudku vo veci *Paletta*, citovanej vyššie, nevyplýva, že zamestnávateľom sa zakazuje predkladať dôkazy, ak je to vhodné, na podporu zistenia vnútroštátneho súdu o zneužití alebo podvodnom správaní zo strany dotknutého pracovníka, ktoré spočíva v tom, že hoci pracovník môže tvrdiť, že sa stal práceneschopným, pričom takáto práceneschopnosť bola potvrdená v súlade s článkom 18 nariadenia č. 574/72, nebol vôbec chorý.
- 29 Z hľadiska odpovede, ktorá bola poskytnutá k druhej otázke, nie je potrebné odpovedať na tretiu otázku.

K trovám

- 30 Náklady vynaložené nemeckou vládou a Komisiou Európskych spoločenstiev, ktoré predložili pripomienky Súdnemu dvoru, sa neuhrádzajú. Keďže toto konanie je vo vzťahu k účastníkom hlavného konania súčasťou konania prebiehajúcim pred vnútroštátnym súdom, rozhodnutie o trovách konania prislúcha tomuto súdu.

Z týchto dôvodov,

SÚDNY DVOR

V odpovedi na otázky, ktoré mu predložil Bundesarbeitsgericht uznesením z 27. apríla 1994, rozhodol takto:

1. Článok 22 ods. 1 písm. a) bod (ii) nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 zo 14. júna 1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov a ich rodinných príslušníkov pohybujúcich sa v rámci Spoločenstva, v znení nariadenia Rady (EHS) č. 2001/83 z 2. júna 1983, sa má vykladať tak, že sa vzťahuje na vnútroštátne právne predpisy, podľa ktorých má zamestnanec, keď sa stane práceneschopným, nárok na nepretržité vyplácanie mzdy po určitý čas, aj keď sa mzda nevypláca pred uplynutím daného času od začiatku práceneschopnosti.
2. Z výkladu článku 18 ods. 1 až 5 nariadenia Rady (EHS) č. 574/72 z 21. marca 1972, ktorým sa ustanovuje postup na vykonávanie nariadenia (EHS) č. 1408/71, ktorý uviedol Súdny dvor vo svojom rozsudku z 3. júna 1992 vo veci C-45/90 *Paletta/Brennet*, Zb. rozh. ESD, s. I-3423, nevyplýva, že zamestnávateľom sa zakazuje predkladať dôkazy, ak je to vhodné, na podporu zistenia vnútroštátneho súdu o zneužití alebo podvodnom správaní zo strany dotknutého pracovníka, spočívajúcom v tom, že hoci pracovník môže tvrdiť, že sa stal práceneschopným, pričom takáto práceneschopnosť bola potvrdená v súlade s článkom 18 tohto nariadenia, nebol vôbec chorý.